

کارگر؛ از چرخ محرک تولید تا چرخه معیوب حمایت

کارگران، ستون‌های اقتصاد و تولید در کشور هستند که در چرخه‌ای معیوب از حمایت‌های ناکافی و معیشت دشوار گرفتار شده‌اند.

کارگران، ستون‌های اقتصاد و تولید در کشور هستند که در چرخه‌ای معیوب از حمایت‌های ناکافی و معیشت دشوار گرفتار شده‌اند. از یک سو، قوانین حمایتی روی کاغذ متریقی به نظر می‌رسند، اما در عمل یا اجرا نمی‌شوند یا آنقدر ناکارآمدند که تأثیری در بهبود زندگی آنها ندارند، بنابراین آنها نیازمند حمایت‌های عملی هستند تا زندگی به کامشان شیرین‌تر شود.

زندگی کارگران؛ از چرخه معیوب حمایت تا معیشت سخت‌روز کار و کارگر بهانه‌ای برای تجلیل از زحمات طاقت فرسای قشری است که ستون‌های اقتصاد و تولید کشور بر دوش آنها استوار است. امسال که به نام «سرمایه‌گذاری برای تولید» مزین شده، نقش کارگران در تحقق این شعار بیش از پیش حائز اهمیت است. کارگران نه تنها نیروی محرکه چرخ‌های تولید هستند، بلکه با مهارت و تلاش خود، زمینه‌ساز رشد اقتصادی و کاهش وابستگی به واردات به شمار می‌روند.

در شرایط کنونی که اقتصاد کشور با چالش‌های متعددی از جمله تورم، تحریم‌ها و نوسانات بازار مواجه است، توجه به معیشت و حقوق کارگران ضرورتی انکارناپذیر است. مسائلی مانند دستمزد‌های ناکافی، نبود امنیت شغلی و فقدان بیمه‌های درمانی و بازنشستگی مناسب، نه تنها بر زندگی کارگران تأثیر منفی می‌گذارد، بلکه بهره‌وری و کیفیت تولید را نیز تحت الشعاع قرار می‌دهد.

سرمایه‌گذاری در بخش تولید بدون در نظر گرفتن نیروی انسانی کارآمد و انگیزه‌مند، ناقص و بی‌ثمر خواهد بود. کارگران زمانی می‌توانند در جهت افزایش تولید و بهبود کیفیت محصولات گام بردارند که از حداقل‌های رفاهی و حمایتی برخوردار باشند. بنابراین، سیاست‌گذاری‌های اقتصادی باید به سمتی حرکت کند که علاوه بر جذب سرمایه‌گذاری در بخش صنعت و تولید، حقوق و مزایای کارگران را نیز به صورت عادلانه تضمین کند.

روز کار و کارگر باید فرصتی برای بازنگری در سیاست‌های حمایتی از این قشر زحمت‌کش باشد. تحقق شعار سال در گروی آن است که کارگران نه تنها به عنوان نیروی کار مؤثر در تولید، بلکه به عنوان سرمایه‌های انسانی ارزشمند دیده شوند. بهبود شرایط کاری، ارتقای مهارت‌ها و تأمین عدالت اجتماعی برای کارگران، نه تنها تولید را رونق می‌بخشد، بلکه جامعه را به سمت توسعه پایدار سوق خواهد داد.

خبرگزاری ایکنا در این راستا با تعدادی از مسئولان جامعه کارگری گفت و گو کرده است که در ادامه می‌خوانید.

سمیه گلپور، رئیس‌کانون عالی انجمن‌های صنفی کارگران ایران درباره سرمایه‌گذاری برای تولید گفت: سرمایه‌گذاری در تولید فقط به معنای سرمایه‌گذاری برای تولید محصول نهایی نیست، چه به شکل کالا، خدمات یا صنعت. تولید یک فرآیند پیچیده است که در هر مرحله از آن، نیروی انسانی نقش حیاتی ایفا می‌کند. بنابراین، شعار «سرمایه‌گذاری برای تولید» باید با نگاهی جامع به موضوع مورد توجه قرار گیرد. سرمایه‌گذاری واقعی در حوزه تولید مستلزم توجه به جایگاه کارگران به عنوان محور اصلی این فرآیند است. کارگران باید از امنیت شغلی، غذایی، آموزشی، درمانی و مهارت‌افزایی برخوردار باشند و دسترسی آنها به مسکن و سرپناه مناسب تضمین شود؛ فقط در این صورت است که می‌توانند نقش خود را در چرخه تولید به بهترین شکل ایفا کنند.

وی افزود: اهمیت این موضوع زمانی آشکارتر می‌شود که به فرمایشات امام خمینی(ره) توجه کنیم که رشد و تعالی یک کشور را در گرو رشد و تعالی کارگر می‌دانستند، یا مقام معظم رهبری که ستون فقرات اقتصاد و تولید را کارگران می‌دانند. با این نگاه، ضرورت سرمایه‌گذاری در نیروی انسانی و بهبود شرایط کارگران صدچندان می‌شود. مطالبات اساسی کارگران

گلپور ادامه داد: متأسفانه در حوزه امنیت شغلی، باوجود تأکیدات مکرر مقام معظم رهبری بر حل این مسئله، شاهد حضور گسترده پیمانکاران در تمامی سازمان‌های دولتی، نیمه دولتی و خصوصی هستیم. در حالی که زمام امور کارگران در دست این پیمانکاران است، مجلس شورای اسلامی در دوره قبل و کمیسیون اجتماعی مجلس مصوب کردند که این پیمانکاران باید حذف شوند؛ اما متأسفانه این موضوع بین شورای نگهبان و مجمع تشخیص مصلحت نظام باقی مانده است. سؤال اینجاست؛ چرا کارگر نیاز به «قیم» دارد؟ چرا باید حقوقی که از سوی دولت برای کارگر در نظر گرفته شده است، ابتدا به دست پیمانکار برسد و سپس

با کسر و کم وکاست به کارگر برسد؟ این در حالی است که کارگر از ابتدا باید مستقیماً این حقوق را دریافت کند. عدم وجود امنیت شغلی و اینگونه موارد، صدای کارگر را درمی آورد و مشکلات معیشتی را برای او تشدید می کند. این مسئله از جمله مسائل بسیار مهم و حل نشده ای است که همچنان بلامتکلیف مانده است. اگر این مشکل حل نشود، امنیت شغلی کارگران با چالش جدی مواجه خواهد شد. زیرا بیش از ۹۸ درصد قرارداد های کارگران یا شفاهی است یا اگر مکتوب باشد، به صورت موقت است. این یعنی در حوزه کار، اشتغال و امنیت شغلی با مشکلات بنیادین روبه رو هستیم.

وی تصریح کرد: مسئله دیگر، بدهی های معوق سازمان تأمین اجتماعی است که بیش از هزار همت (هزار میلیارد تومان) می شود. این بدهی ها مربوط به دولت هاست و باید به سازمان تأمین اجتماعی پرداخت شود. سؤال اینجاست که دولت ها در قبال این بدهی ها چه اقداماتی انجام داده اند؟ اگر این مبالغ را حتی به صورت سرمایه گذاری ساده در نظر بگیریم، تاکنون سوددهی داشته است. متأسفانه امروز شاهدیم که برخی نمایندگان دولت در اصل وجود این بدهی ها نیز تشکیک می کنند. مهاجرت نیروی کار ماهر

گلپور در ادامه بیان کرد: کارگر باید به عنوان نیروی مولد و دارای هویت دیده شود، نه صرفاً به عنوان کسی که دغدغه اش فقط مسائل معیشتی عقب افتاده است. نیروی کار ایران، نیروی خلاق و ماهری است که متأسفانه امروز به دلیل مشکلات معیشتی، به کشور های اطراف مهاجرت می کند. چرا باید این سرمایه های انسانی را از دست بدهیم. طرح «ایران ماهر»، طرح خوبی است، اما در عمل چقدر در حوزه مهارت افزایی کارگران پیشرفت داشته ایم؟ متأسفانه در مقایسه با استاندارد های جهانی عقب هستیم. به سیستم آموزش و پرورش و آموزش عالی نگاه کنید؛ آینده سازان این کشور چقدر در طول ۱۲ سال تحصیل و پس از آن در دانشگاه ها مهارت های کاربردی یاد می گیرند و سازمان فنی و حرفه ای چقدر در این زمینه فعال بوده است؟! ما نمی توانیم فقط به شعار بسنده کنیم. به عنوان رئیس کمیته کانون عالی انجمن های صنفی که با بیش از ۲ هزار صنف کارگری (از صنوف صنعتی تا مهارتی و حرفه ای) در سراسر کشور در ارتباط هستیم و اعلام می کنم، اگر قرار باشد فقط در حد همایش و اعطای جوایز فعالیت کنیم، قطعاً نتیجه ای حاصل نخواهد شد. مهارت آموزی باید از خانه ها، مدارس و صدا و سیما آغاز شود تا به یک گفتمان ملی تبدیل شود.

وی در پاسخ به سؤالی مبنی بر اینکه برای تقویت نیروی انسانی و مهارت افزایی، چه زیرساخت هایی برای تشویق سرمایه گذاری در تولید نیاز داریم، گفت: یکی از مهم ترین موارد، رعایت مقررات ایمنی و بهداشت کار (مطابق با استاندارد های بین المللی) است. سالانه بیش از ۲ هزار کارگر بر اثر حوادث شغلی جان خود را از دست می دهند. سرمایه گذاری در حوزه ایمنی و بهداشت کار نه تنها جان کارگران را حفظ می کند، بلکه انگیزه آنها را برای کار افزایش می دهد. هیچ کارگری حاضر نیست برای دستمزد ۱۰ میلیون تومانی در محیطی پرخطر کار کند که ممکن است سلامتی یا جانش را از دست بدهد. راه حل مغفول در امنیت شغلی کارگران

علیرضا محجوب، دبیرکل خانه کارگر ایران نیز درباره نقش کلیدی کارگران در تحقق شعار ملی «سرمایه گذاری برای تولید» به خبرنگار ایکن گفت: مهم ترین چالش حوزه تولید، نبود دسترسی پایدار به منابع ملی و سرمایه گذاری است، به گونه ای که کمبود نقدینگی و ضعف در جذب سرمایه را می توان اساسی ترین مانع توسعه ظرفیت های تولیدی دانست. منبع اصلی باید به سرمایه گذاری در تولید اختصاص یابد تا به رشد تولید کمک شود.

وی افزود: تجربه ۲۰۰ سال اخیر جهان نشان داده است که تنها راه توسعه تولید، هدایت سرمایه های کوچک و تبدیل آنها به منابع بزرگ است. هر سرمایه ای که وارد تولید شود، حتی اگر اندک باشد، خود به عنوان یک عامل تولید عمل می کند، چون تورم ندارد. هر آنچه از تولید به دست می آید، مانند مال حلال در مقابل مال غیرحلال است، زیرا در گردش تولید و خدمت قرار گرفته است. در مقابل، سرمایه ای که وارد تولید نشود، هیچ خدمتی ارائه نمی دهد و اثری پاک کننده در زندگی ندارد.

کارگر؛ از چرخ محرک تولید تا چرخه معیوب حمایت

محجوب ادامه داد: هر سرمایه گذار کوچک یا بزرگ، اگرچه انگیزه اصلی اش سود سرشار نیست، اما نمی توان گفت انگیزه ای هم در این زمینه ندارد. بنابراین، بهتر است نهاد های مسئول، صاحبان ثروت های کوچک را دعوت کنند و با ارائه ضمانت های لازم، اطمینان خاطر برای حفظ سرمایه آنها فراهم آورند تا این شعار محقق شود.

وی درباره سیاست های حمایتی نظیر ارائه کالابریک به دهک های پایین تر جامعه به ویژه جامعه کارگری گفت: مهم ترین سیاست حمایتی، تأمین معیشت کارگران از طریق سبد هزینه، پرداخت به موقع حقوق و درآمد عادلانه است. اگر سبد معیشتی به درستی تنظیم و حداقل های زندگی تأمین شود، سایر سطوح نیز به صورت خودکار تنظیم می شوند. اما اگر حداقل ها را اشتباه پایه ریزی کنیم، تمام مراتب بعدی نیز دچار اشتباه می شوند. نکته مهم این است که معیشت باید براساس داده های

دقیق مرکز آمار سنجیده شود. اگر این اصل رعایت نشود، توازن اجتماعی به هم می خورد و ناآرامی های اقتصادی ممکن است به حوزه های اجتماعی سرایت کند. اقتصاد کار خود را می کند، اما اگر در حوزه اجتماعی بی توجهی شود، تبعات آن گسترده تر خواهد بود.

دبیرکل خانه کارگر ایران با اشاره به راه حل های فقرزدایی در جامعه بیان کرد: با هر کمکی به فقرا مخالف نیستم، اما باید به دنبال راه حل های پایدار بود. راه اصلی این است که به جای پرداخت های مقطعی، فرصت های شغلی ایجاد شود. برای مثال، بیمه بیکاری فراگیر، یکی از مؤثرترین راه هاست. طبق فصل ۲۹ قانون کار، دولت موظف به اجرای قانون بیمه بیکاری و گسترش آن به تمامی کارگران است. متأسفانه دولت ها تاکنون نتوانسته اند این قانون را حتی با وجود حمایت گسترده مجلس و مجمع تشخیص مصلحت نظام به طور کامل عملیاتی کنند. اگر این مسیر را دنبال کنیم، دیگر نیازی به مداخلات مکرر در بازار کار نخواهد بود، زیرا اشتغال پایدار ایجاد می شود. هدف نهایی نیز این است که درآمد و معیشت مردم متوازن شود و از مداخلات اجتماعی بی ثمر جلوگیری شود. مداخلاتی که نتایج ملموسی ندارند و فقط اوضاع را پیچیده تر می کنند. مسکن کارگری و وعده های تحقق نیافته

محسن باقری، نماینده کارگران در شورای عالی کار نیز درباره اینکه سرمایه گذاری در حوزه تولید چه تأثیری می تواند بر اشتغال و درآمد کارگران و بهبود وضعیت معیشتی آنها داشته باشد و آیا این دو تأثیر مثبت می توانند همزمان اتفاق بیفتند؛ سرمایه گذاری در تولید اشتغال ایجاد می کند، اما آیا بدون بهبود وضعیت معیشتی کارگران، این مسئله عملی خواهد بود، توضیح داد: طی سال های گذشته، رهبر معظم انقلاب درباره سهم تعاون در اقتصاد که اکنون کمتر از ۵ درصد است، تأکید کرده اند که باید به ۲۵ درصد برسد و این یک بعد قضیه است. همچنین با توجه به شعار امسال و مشکلات اقتصادی که در این سال ها داشته ایم، همواره بحث بر این بوده که سرمایه های سرگردان مردم به جای جذب شدن در سوداگری، بورس، خرید سکه، طلا و ارز، به سمت تولید هدایت شوند.

وی افزود: اتفاق مثبتی که این کار رقم می زند، این است که این سرمایه های بلااستفاده که معمولاً به بخش های مضر اقتصاد وارد می شوند، اگر به تولید جذب شوند، می توانند به اشتغال پایدار کمک کنند. علاوه بر این، این امر از تورم جلوگیری می کند، زیرا به جای خلق پول جدید، نقدینگی موجود را به گردش درمی آورد. این موضوع می تواند منجر به بهبود تولید ناخالص ملی و رسیدن به رشد اقتصادی ۸ درصد شود که در برنامه ها مدنظر بوده، اما محقق نشده است.

باقری ادامه داد: یکی از راه های تأثیرگذار برای بهبود وضعیت کارگران، جذب سرمایه های سرگردان خانوار های کارگری در قالب تعاونی هاست، به ویژه تعاونی های مسکن و مصرف کارگری. صنعت مسکن خود یک پیشران اشتغال است و می تواند بسیاری از مشاغل را فعال کند. این رویکرد می تواند کمک شایانی به اقتصاد کند. در مورد حق مسکن کارگران نیز، با وجود اینکه در دو سال گذشته تغییری نداشته، حتی اگر افزایش هم پیدا کند، مشکل مسکن آنها حل نخواهد شد. باید راهکار های عملی و مؤثری در این زمینه اعمال شود. امسال در شورای عالی کار، افزایش ۳۲ درصدی به اضافه ۹۸۰ هزار تومان برای دستمزد ها در نظر گرفته شد که حق مسکن نیز در آن لحاظ شده است، اما این کافی نیست.

وی تصریح کرد: براساس اصل ۳۱ قانون اساسی، دولت موظف است برای کارگران و روستاییان مسکن مناسب تهیه کند، اما پس از مسکن مهر، اقدام چشمگیری در این زمینه انجام نشده است. بنابراین امسال موضوع مسکن کارگری در دستور کار قرار گرفته است و برخی کارفرمایان اعلام آمادگی کرده اند که در جوار شهرک های صنعتی، با استفاده از زمین های مازاد و زیرساخت های موجود، مسکن احداث کنند و دولت می تواند با تسهیلگری، مانند آنچه در مسکن مهر انجام داد، این روند را تسریع کند که امیدواریم طبق وعده ها، امسال موضوع مسکن کارگری احداث مسکن تحقق یابد.

این نماینده جامعه کارگری در پاسخ به سؤالی مبنی بر اینکه با توجه به بحران های اقتصادی و تورمی که فشار آن بیشتر بر فشر کارگر وارد می شود، چه سیاست های حمایتی می تواند این فشار ها را تعدیل کند، آیا طرح هایی مانند کالا برگ می تواند مؤثر باشد یا باید راهکار های دیگری در نظر گرفته شود، گفت: از هرگونه سیاستی که در جهت حمایت از حقوق کارگران باشد، حمایت می کنیم. با این حال، معتقدیم این حمایت ها باید به شیوه ای معقول و عادلانه انجام شود. برای نمونه، در مورد سیاست متناسب سازی حقوق بازنشستگان، شاهد بودیم که با افزایش ناچیز ۳۰۰ هزار تومانی برای عده ای، قیمت ها در سطح کشور حدود یک درصد افزایش یافت. این رویکرد که هزینه ای سنگین بر دوش تمام جامعه تحمیل می کند، قابل دفاع نیست.

وی ادامه داد: در زمینه خدمات درمانی، با وجود تصریح قانون مبنی بر الزام سازمان تأمین اجتماعی به ارائه خدمات درمانی رایگان در مراکز متعلق به خود، در عمل شاهد هستیم که کارگران همزمان هم بیمه پایه و هم بیمه تکمیلی دارند، اما وقتی به مراکز درمانی مراجعه می کنند، هزینه پرداخت می کنند و این در حالی است که طبق اصل ۲۹ قانون اساسی، ارائه خدمات درمانی رایگان از وظایف دولت محسوب می شود. نکته قابل تأمل اینکه کارگران ماهانه ۹ درصد از حقوق خود را به عنوان حق بیمه درمان

به سازمان تأمین اجتماعی پرداخت می کنند، اما خدمات دریافتی با این میزان مشارکت مالی تناسبی ندارد. اگرچه این مبالغ در ظاهر ناچیز به نظر می رسد، اما در سبد هزینه ای کارگران که بخش عمده ای از آن به مسکن، درمان و آموزش اختصاص می یابد، فشار قابل توجهی ایجاد می کند. در مورد سیاست های حمایتی مانند ارائه کالابریک نیز باید توجه داشت که در برخی موارد، دریافت این کمک ها مستلزم خرید اجباری کالاهای خاص است و این رویکرد می تواند به نوعی تحمیل کالا به کارگران تعبیر شود. بنابراین پیشنهاد ما احیای ستاد بن سابق و یا ارائه اصل کالا است که این امر بار تورمی نداشت. تعدیل این قیمت ها به کارگران کمک خواهد کرد و البته دستمزد کارگران باید شفاف باشد و همه این مسائل در کنار هم مورد توجه قرار گیرد تا حال کارگران خوب باشد، همانطور که مقام معظم رهبری نیز فرمودند؛ اگر حال کارگران خوب باشد، حال نیمی از جامعه خوب خواهد بود. کارگران؛ قلب تپنده تولید

محمد چکشیان، معاون امور فرهنگی و اجتماعی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در نشست خبری هفته کار و کارگر که در روزهای نخستین اردیبهشت ماه امسال برگزار شد، گفت: هفته کارگر به صورت نمادین فرصتی است تا توجه جامعه به تکریم کارگر، جایگاه کار و نقش محوری آن در پیشرفت کشور جلب شود. اما این توجه نباید محدود به یک هفته باشد، چراکه جریان صنعت، اقتصاد و تولید ایران در تمام روز های سال، وابسته به تلاش، وجدان کاری و خلاقیت کارگران است. این نگاه، روح و هدف اصلی هفته کارگر را شکل می دهد.

وی به رویکرد های کلان هفته کارگر در سال جاری اشاره کرد و گفت: سرمایه گذاری روی نیروی انسانی، تأکید بر مهارت آموزی به عنوان کلید ارتقای سرمایه انسانی پروژه های «ایران ماهر» و «رفاه و سرمایه گذاری» از رویکرد های مهم این هفته است؛ چراکه هرچه مهارت کارگران بیشتر باشد، سهم آنها از ارزش افزوده تولید افزایش می یابد.

چکشیان با اشاره به هفته کار و کارگر و نسبت کارگران با شعار سال تصریح کرد: «سرمایه گذاری در تولید» مستلزم توجه به معیشت، ایمنی و حقوق کارگران است، چراکه نیروی انسانی، محور اصلی تولید است؛ بنابراین هفته کارگر بهانه ای برای جریان سازی دائم در راستای بهبود شرایط کارگران است. شکاف میان حرف تا عمل

براساس گفته های مسئولان جامعه کارگری هدایت سرمایه ها به سمت تولید، تقویت تعاونی ها به ویژه تعاونی های مسکن و مصرف کارگری و برنامه ریزی برای احداث مسکن کارگری می تواند به بهبود اشتغال و معیشت کارگران کمک کند. همچنین، سیاست های حمایتی هدفمند برای کاهش فشار تورم بر این قشر ضروری است.

کارگران، ستون های اقتصاد و تولید کشور هستند، اما در چرخه ای معیوب از حمایت های ناکافی و معیشت سخت، گرفتار شده اند. از یک سو، قوانین حمایتی روی کاغذ، مترقی به نظر می رسند، اما در عمل یا اجرا نمی شوند یا آنقدر ناکارآمدند که تأثیری در بهبود زندگی آنها ندارند. از سوی دیگر، تورم افسار گسیخته، دستمزدهای ثابت و پرداخت های معوق، کارگران را در مارپیچی از مشکلات مالی گرفتار کرده است؛ چنان که بسیاری مجبورند میان تأمین نیازهای اولیه خانواده و حفظ سلامت خود، یکی را انتخاب کنند. این چرخه معیوب نه تنها توان کارگران را تحلیل می برد، بلکه بهره وری و انگیزه آنها را نیز کاهش می دهد و در نهایت، به جای حمایت از تولید، به عاملی برای تضعیف آن تبدیل می شود. تا زمانی که این شکاف میان «حرف» و «عمل» پر نشود، نمی توان انتظار داشت زندگی کارگران بهبود یابد.

گزارش از سمیه قربانی